

OOST EN WEST

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 5.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

Het andere Indië

Het principieel en praktisch verschil tusschen Java en Sumatra eenzijdig en geheel overig Indië anderzijds, werd hier reeds herhaaldelijk in het licht gesteld. Terwijl op Java en Sumatra groote deelen des volks zich in de greep bevinden van onderling verschillende groepen, is op alle overige eilanden de terugkeer der Nederlanders met vreugde begroet.

Dit wil niet zeggen, dat de Inheemsche bevolking dier eilanden geenerlei wijziging in den staatkundigen toestand voorzoover zij zich daarmede bezig houdt zou wenschen, doch dit beteekent wel, dat al deze volken van de Groote Oost sterk en stevig overtuigd zijn, dat samenwerking met de Nederlanders voor hen een levend belang is. Zeer overtuigend bleek dit op een vergadering van de Persatoean Timoor Besar, waar de volgende motie werd aangenomen, die ter kennis zal worden gebracht van H. M. de Koningin, den Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, den lt. gouverneur-generaal en de Staten-Generaal.

Overwegende, dat:

I. a. Nederland verscheidene vroegere rechten zal moeten prijs geven, indien Indonesia den status zal verwerven, welke het door de Nederlandsche regeering zal worden toegekend in den vorm, zooals deze is neergelegd in de „Regeeringsvoorstellen van 10 Februari 1946“;

b. Nederland al zijn rechten zal verliezen, indien Indonesia volledige vrijheid verwerft;

c. het van groot belang is dat het Koninkrijk der Nederlanden onverzwakt blijft samenwerken met de bevolkingsgroepen, die streven naar unificatie met het Koninkrijk der Nederlanden, zoodat er een zeker evenwicht geschapen wordt tusschen de millioenen inwoners van Indonesia.

II. a. een groot deel van de Inheemsche bevolking van de Groote Oost niet wenscht, dat de Groote Oost opgenomen wordt in een Gemeenbest Indonesia en dat wij derhalve niet met den naam van Indonesiër genoemd kunnen worden;

b. de oorlog en de overheersching van Japan aan de bevolking van de Groote Oost bewezen hebben, dat wij geen hoop kunnen koesteren, dat wij eenigerlei voordeel daaruit kunnen trekken, daarentegen wel voortdurende oneenigheid en vijandschap;

c. het verschil in afkomst en cultuur tusschen de bevolkingsgroepen van de Groote Oost en die

van het andere deel van den Inheemschen Archipel zoo groot is, dat dit niet uit den weg geruimd kan worden.

III. a. het ook ten aanzien van het internationale vraagstuk van zeer groote beteekenis is, dat de Groote Oost een staat vormt, die op Westerschen grondslag berust, waarbij de Vereenigde Staten en Australië in de eerste plaats belang hebben;

b. de Vereenigde Staten als beschermer van de veiligheid in den Pacific ongetwijfeld sleutelposities in de Groote Oost zullen behoeven;

c. Australië met het oog op eigen veiligheid en belangen de Groote Oost als bufferstaat noodig heeft;

(Zie vervolg pag. 4)

Twee Menadoneezen, die krijgsgevangenen der Japanners waren op Ceram en die thans in Ambon in het Nederlandsch-Indische leger dienen.

NIEUWE LEERGANGEN

van de Sectie Onderwijs der

NEDERLANDSCHE STICHTING VOOR ORGANISATIE

No. 2

Bedrijfspsychologie

Is aan organisators in het algemeen groot gebrek, aan bedrijfspsychologen is een zéér groot tekort. Daarom heeft de stichting door de beste binnen- en buitenlandse deskundigen in samenwerking doen ontwerpen een geheel volledige en grondige opleiding tot Bedrijfspsycholoog.

De Cursus bestaat uit 4 delen :

- I. Theoretische grondslagen.
- II. Praktische scholing van een Bedrijfspsycholoog. Dit deel omvat onder andere : selectie van personeel, ook door middel van psychologische en beroepsvaardigheidstests ; scholing van personeel ; voorkomen, resp. wegnemen van wrifving ; verminderen van vermoedheid, ziekte en ongevallen ; verhoging der arbeidsvreugde en der productieve geesteshouding ; objectpsychotechniek.
- III. Repetitorium.
- IV. Practicum. Dit laatste deel omvat praktische psychotechnische oefening in het Psychotechnicum der Stichting ; de cursist leert de tests in de praktijk toepassen.

De brochure BP.OW 2 met nadere bijzonderheden, ook over vooropleiding, studieuur en -wijze, losgeld, diploma, enz. wordt U op verzoek gratis toegezonden door Sectie Onderwijs der

NEDERLANDSCHE STICHTING VOOR ORGANISATIE

ACHTER ST. PIETER 23-25 - UTRECHT - TELEFOON 16484 EN 12328

Voor Telefonische inschrijvingen, telefoon 16484 - toestel 81

N.B. Brochure BP.OW 1,3,4,5,6 en 7 geven inlichtingen over resp. : nieuwe leergang Sales-Promotion (1), nieuwe leergang Moderne Bedrijfsadministratie (3), leergang Wetenschappelijke Bedrijfsorganisatie (4), cursus Leddraad voor Bazen (5), de Stichting in haar geheel (6) en het Psychotechnicum (7).

Van Schalkwijk & Co.

Commissionnaires in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

*Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialités*

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerderevoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

U gaat naar Indië ?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIEGTUIG,
„De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestrisico.

↓
Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

Voor EMIGRATIE NAAR SURINAAM
in coöperatief verband :

STICHTING „NIEUW NEDERLAND”
Postbox 123, TILBURG, Giro 247480

POSTZEGEL-ALBUM Nederland & Overz. Gebieden,
tot op heden geheel bijgewerkt, per post toegezonden
f 15.50 na ontvangst van dit bedrag op giro 77077.

Abonneert U op „POST & ZEGELS” maandel. geillustr.
Postzegelblad. f 2.50 p. jaar.

POSTZEGELVERZAMELINGEN alsmede alle series
speciaal Indië, Curacao & Suriname, ook in groote aantallen. TE KOOP GEZOCHT.

THE WORLD'S STAMP TRADE POSTBUS 430
'S-GRAVENHAGE TELEFOON 722369

Kant. : W. M. F. Sutherland, Kon. Wilhelminalaan 98,
Voorburg. Wij koopen contant tot elk bedrag en/of
nemen Uw collectie in de vellingen op.

Indische overdenking op Prinsessedag door J. A. WORMSER

Bandoeng, 30 April 1946

Er hangt een stemming van matheid om Prinsessedag 1946. Matheid, geboren in lange maanden van onzekerheid, onzekerheid over de toekomst voor ons allen, onzekerheid omtrent het lot van het gezin voor vele duizenden. Het is reeds zoo vaak gezegd: Wij leven in de onzekerheid eener belegerde veste, wij leven bijna nog in de enge begrenzing van het gevangenkamp.

Deze nauwe begrenzing vormt het grootste gevaar voor onze toekomst; velen kunnen niet meer uitzien over lichtmisère, noodwinkels en reliefoederen; voor velen draagt nog slechts één woord een klank van bevrijding: evacuatie.

Deze stemming hebben wij niet gekend in de afgeloopen jaren; daaraan zijn wij nimmer ten offer gevallen in de somberste dagen van onze gevangenschap toen Prinsessedag een nieuwe betekenis voor ons kreeg. En daarom is het misschien goed ons even te spiegelen aan die dagen en uit de winst die onze geestkracht in die dagen boekte het huidige tekort aan te zuiveren.

Jaarmarkt-kamp 1942: een Prinsessedag die werd voorafgegaan door een dag welke ons onze vernedering het diepst deed gevoelen: 29 April de verjaardag van Tenno Heika. Toen duizenden vrouwen en kinderen in het heete, stoffige Jaarmarkt-krijgsgevangenenkamp te Soerabaja werden binnengelaten in een soort veekraal waaromheen de Nederlandsche mannen zich mochten verzamelen; toen onze vrouwen, zware mannen en groote trossen pisang sjouwend een verheugend kijkspel vormden voor duizenden nontonners en grijnzende mongolen.

Dat was de dag, die voorafging aan dien Prinsessedag waarop als bij afspraak vijfduizend krijgsgevangenen zich in dat kamp tooiden met oranje; in den ochtend met stukjes oranje-lint die schuchter uit den borstzak hingen; in den avond met groote strikken van oranjepapier en met stukken oranjeoed om de electriche peertjes in de bamboe-barakken. Dat was die wondermooie morgen waarop verscheidene moedige compagniescommandanten hun mannen bij het morgen-appel begroetten met een daverende rede op het Huis van Oranje, dat de mannen „Leve de Prinses” riepen en dat de Jappen verbaasd kwamen vragen waarom wij nogmaals blijk gaven van onze vreugde op 29 April....

Kamyoka 1943: een Prinsessedag die kwam als de eerste schoone voorjaarsdag na een winter van verschrikking in het Hooggebergte van het eiland Hondsjoe.

De zwaar uitgedunde gelederen van het eens drie honderd man tellende contingent Nederlanders werden dien

morgen gewekt met het „Wilhelmus”, schallend geblazen op een gearbarsten cavalerie-hoorn, die in de vorige maanden slechts Japansche signalen had mogen blazen.

In het kleine mijnwerkerskamp waren de laatste natte sneeuwresten — de laatste sporen van een barren winter die zes meter sneeuw, 15 graden vorst en zestig dooden had gebracht — nog maar juist gesmolten. Over den hard toegevroren grond gingen de voeten van vermagerde, gore mannen. Mijnwerkers in versleten militaire kleeding, Hollanders die de zware pneumatische boren hanteerden, negen uur lang in de ijzige koude van de lood-zink mijnen van het Mitsui Mining Concern, gekleed in van olie en vuil doordrenkte boorderskleeding vervaardigd uit goenie-zakkengoed. Hun hoofden gedeckt door gerafelde militaire bamboehoeden of bruin gevlekte, gedeukte tropenhelmen, die eens wit geweest waren, hun voeten geschoeid in gescheurde Japansche canvas tabi-schoenen; een koperen mijnlampje in de hand, carbid los in den zak.

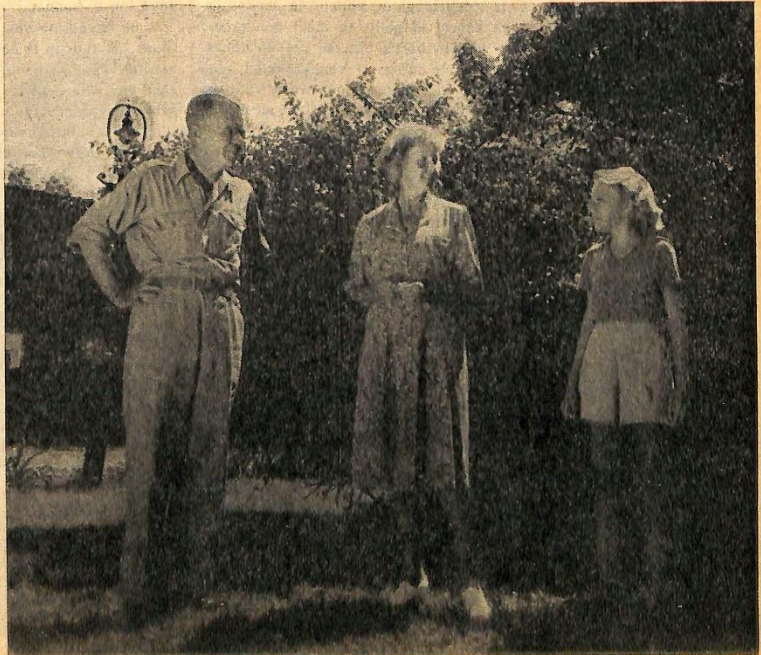
Een lange, trieste rij. In ganzenpas achter elkander den ijzigen tocht van de mijngangen in, waar de dwarsliggers onregelmatig opstaken uit het glinsterende mijnwater, bukkend onder half ingestorte plafondbalken waarop grauwe zwammen groeiden en waarlangs het koude smeltwater van het voorjaar neerdrupte in de magere, grauwe nekken der Hollandsche mijnwerkers.

De routine van den eindeloozen dag in diepe duisternis kroop voorbij.

En toen kwam die middag.

Uit de bedorven atmosfeer van de mijngangen kwam de lange rij in den laten middag weer buiten. Daar was de eerste zwoele lentedag reeds verstreken. En ditmaal joeg den Nederlandschen krijgsgangenen in de mijn-uitgang niet de natte voorjaarsneeuw om de ooren, zoodat ze huiverend kin en neus moesten terugtrekken binnen de bescherming van een goren handdoek, dien ze om hun hoofden hadden gewikkeld... een weldadige middagzoele ging door de uitbottende boomen

Aan een reeks van 10 foto's van den Regeerings Voorlichtings Dienst, welke het huiselijk leven van den Luit.-Gouverneur-Generaal Dr. H. J. van Mook in beeld brengen, ontleenen wij deze foto van Dr. van Mook met echtgenoot en dochter in den tuin achter het Paleis Koningsplein te Weltevreden.

Vergadering van Departementshoofden en Adviseurs van Dr. H. J. van Mook ten paleize te Batavia. Van l. n. r.: mr. W. F. L. graaf van Bijlandt, politiek adviseur Buitenl. Zaken, dr. Ch. O. van der Plas, adviseur, dr. W. Hoven, fung. directeur B. B., mr. N. S. Blom, directeur van Justitie, ltgen. S. H. Spoor, fung. Lege:commandant van het N. I. Leger, de luit. G. C. dr. H. J. v. Mook, majoor J. Kist, gouvernements-secretaris, vice-admiraal A. S. Pinke, command. Zee-macht, mr. J. E. van Hoogstraten, directeur v. Economische Zaken, dr. P. Koets, fung. directeur van Onderwijs, L. Korhals, wnd. directeur van Financiën.

langs de berghellingen, hoeden en handdoeken werden weggerukt.... „de Oranjezon“ riep er een en zingend slingerde de lange rij omlaag langs de berghelling.

De meidoorn bloeide hier en daar langs het pad. De warme voorjaarsdag had aan de elzestruiken de eerste katjes te voorschijn getooverd, sneeuwkllokjes en andere bloempjes groeiden in het bruine gras en de bergbeek ruischte vroolijk van het vele smeltwater, dat de zon omlaag had gezonden uit het dikke sneeuwvlak, dat hoogerop de hellingen der bergreuzen nog dekte.

Zingend marcheerde de troep langs de verbaasde Japansche kampwacht, stampend en keurig in gelid en maat donderden de mijnwerkers de lange houten barak binnen, dat de dunne Japansche wanden en de slechte ruiten er van kraakten, met drie laatste harde stampen op den ouden vloer werd front en halt gemaakt voor het kamertje van den commandant en plechtig werd het oude Wilhelmus aangeheven.

Waarop de Nederlandsche kampcommandant naar buiten kwam om een ovatie voor Oranje in ontvangst te nemen.

En tegen het vallen van den avond had op het pleintje tusschen de grauwe houten gebouwen, onder den neus van den Jappencommandant een nationale plechtigheid plaats. De Nederlanders traden aan. Stram in de houding, vele rijen dik, daar op dat enge pleintje. En de Nederlandsche commandant, voor deze gelegenheid in zijn beste uniform gestoken en vergezeld van een adjudant, kwam naar een klein podium en sprak er van Oranje en Vaderland, van herrijzenis van Nederland en Nederlandsch-Indië.

Achter hem kwam een verbaasde Japansche tronie voor de vieze ruitjes van het Jappenkantoor en eer dat snuit er erg in had klonk daar in dat armoedige kampje hoog in de Alpen, midden in het Keizerrijk van Japan: het prachtige Nederlandse Volkslied.

Dat klonk daar omhoog van een klein somber pleintje waar de modder weer begon te verstijven in de opkomende nachtvorst, waar de Oranjezon op de blinkende sneeuwvelden afscheid nam en ze oranje kleurde in haren laatsten gloed, totdat de koude paarse schaduwen omhoog kropen langs de kale

boomtakken, die daar geëst stonden tegen den strakken blauwen avendhemel. En als wij het ooit in ons leven gevoeld hebben, dan wisten wij het toen: daar is nog een Holland en daarom is er ook voor ons, die Nederlanders zijn, een toekomst.

HET ANDERE INDIE

(Vervolg van pag. 1)

IV. a. de bevolking van de Grootte Oost vasthoudt aan het Atlantic Charter, waarin erkend wordt, dat ieder volk het recht heeft van zelfbeschikking en dat de Nederlandsche Regeering werkelijk het voornemen heeft dit recht aan de bevolking van Java toe te kennen;

b. de bevolking van de Grootte Oost er van overtuigd is, dat thans het tijdstip is aangebroken zich mondig te verklaren ten aanzien van de behartiging van politieke, sociale, economische en culturele vraagstukken, met de democratische beginselen als grondslag;

c. de bevolking van de Grootte Oost van opvatting is, dat zij in de verwezenlijking van haar ideeële doelstellingen belemmerd en tegengehouden zal worden, wanneer zij zal worden samengeperst in een republiek Indonesia, Gemeenebest dan wel een combinatie van Staten;

heeft besloten, dat in verband met het bovenstaande van I. a. tot IV. c., waarin de behoeften, verlangens en gevoelens, die de bevolking van de Grootte Oost bezielen, tot uitdrukking zijn gebracht, de Persatoean Timoer Besar er bij de Nederlandsche Regeering op aandringt verordeningen vast te stellen, opdat het gebied van de Grootte Oost beschouwd worde als een staat met een zelfde rechtspositie als het Koninkrijk in Europa, binnen het Nederlandsch staatsverband, op ondervolgende grondslagen:

1. een zelfde status als door het Koninkrijk der Nederlanden bedoeld is ten aanzien van Suriname en Curaçao;

2. het gebied dat behoort tot de Negara Timoer Besar vormt de Grootte Oost, zooals bepaald werd volgens de Bestuurs-hervorming van 1936;

3. een burgerschapsrecht voor de inheemsche bevolking van de Grootte Oost, alsmede voor de Indo-Europeanen en Indische Nederlanders.

De Nederlandsche Rechtsgedachte in Indië

IV

In het voorafgaande werden enkele gevolgen geschetst van de instelling der Nederlanders tegenover de volksinstellingen en het recht, dat zij in Indië aantroffen. Laat ons thans in het oog vatten de keerzijde van het vraagstuk, n.l. enkele gevolgen van de intrede van Nederlandsch recht in Indië.

1. Aan het begin der bespreking zou ik willen plaatsen enkele veelbetekenende woorden uit de instructie waarmede Hendrik Brouwer als Gouverneur-Generaal in 1632 naar Indië vertrok. Zij luiden als volgt: „De administratie van eene regtmatische Justitie is het fundament van alle goede, wel geregeerde Regeering”.

2. Op deze woorden volgen deze, niet veel minder belangrijk in hunne consequenties tot op den huidigen dag, waarin de Gouverneur-Generaal werd geïnstrueerd: „zoo is het generaal, als in het particulier, de goede hand daaraan te houden, dat op Batavia en alle andere plaatsen onder het gebied van de Edele Compagnie zijnde, dezelve (n.l. de Justitie) mag worden bediend volgens de instructiën en practijken in de Vereenigde Nederlandsche Provinciën doorgaans, zoo in het civiel, als in het crimineel, geobserveerd”.

3. In de derde plaats ter inleiding een aanhaling uit een Plakkaat der Indische Regeering van 1625, waarin als voorschift van materieel recht in de sfeer der Nederlanders in Indië werd vastgelegd, dat de rechtspraak zich zou richten naar „de gemeene civiele regten, soo als die in de Vereenigde Nederlanden worden gepractiseerd”.

4. En ten slotte, in de vierde plaats, het beginsel uit de instructie van 1632, dat het beleid in Indië zou moeten steunen op „de fundamenten en maximen van de Regeering der Geunieerde Provincies”.

Ziehier een viertal oorkonden aan het begin der ontwikkeling van de Nederlandsche rechtsgedachte in Indië, waarvan de geest nog heden ten dage leeft.

Van die „fundamenten en maximen” van een regeeringsstelsel naar Nederlandschen trant, zoeven genoemd, vindt men in het staatsbestel van Indië van nu de lijnen terug, in den vertegenwoordiger der Kroon, de hooge colleges van Staat, het bestuur van provinciën en gemeenten, en den opbouw der Indische administratie onder de departementen van algemeen bestuur.

Wat de wetgeving betreft, het beginsel der toepassing van het Nederlandsche recht, zoeven in de derde plaats vermeld, is behouden gebleven in artikel 131, tweede en derde lid, der Indische Staatsregeling, het z.g. concordantie-be-

ginsel van de Indische wetgeving met het Nederlandsche recht. Voorvolgens de rechtspraak zelve, zoeven in de tweede plaats genoemd; zij berust in Indië, voorzover niet gebleven bij de inheemsche rechtspleging, bij een rechterlijke macht welke een soortgelijke plaats inneemt als de Nederlandsche, met inbegrip van het principe der onafhankelijkheid, en zij geschiedt naar een procesrecht, dat in hoofdzaken met het Nederlandsche overeen stemt.

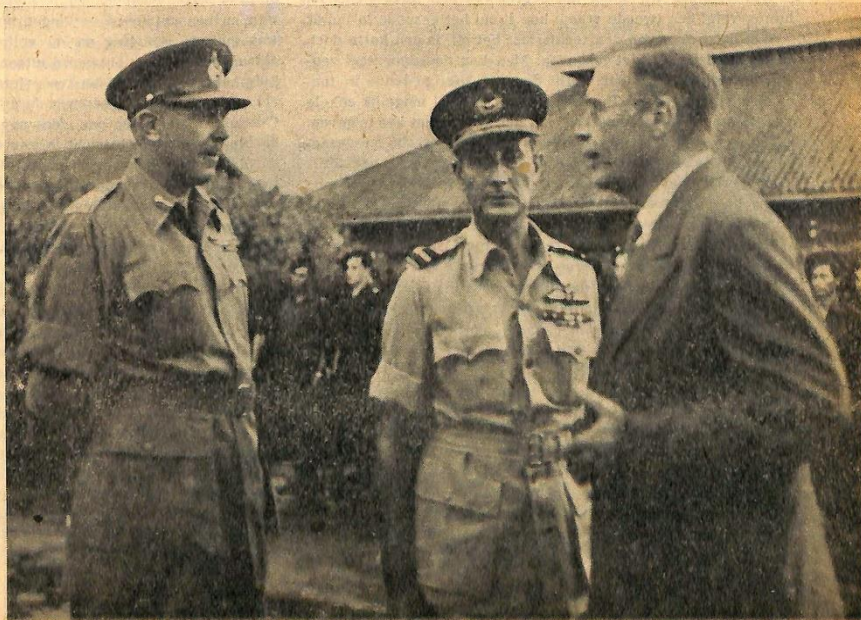
Met behulp van zulke stelregels, waarvan de bewoordingen in de wisseling der tijden veranderden, doch waarvan de fundamentele gedachten gelijk bleven, is daar ginds in Indië in den loop der eeuwen een land opgebouwd, dat niet alleen in 't opzicht van organisatie, rechtschappen overheidsbeheer en overtoegen rechtspraak de vergelijking kon doorstaan met menigen vooraanstaanden Westerschen staat.

Van de genoemde maximen uit den oudsten tijd bewaarde ik deze tot het laatst: „de administratie van een regtmatische Justitie is het fundament van alle goede, wel geregeerde Regeering”. Deze instructie, in 1632 medegegeven aan een Gouverneur-Generaal op weg naar Indië, zet naar mijn gevoelen de kroon op het werk.

Het geldt hier weder een van die dingen, welke ons heden ten dage en met betrekking tot Indië zooals wij het kennen, aandoen als de gewoonste en meest „vanzelf sprekende” zaak ter wereld. Het is daartegenover nuttig, een oogenblik te bedenken, dat deze instructie werd uitgevaardigd tijdens den 80-jarigen oorlog van de Vereenigde Nederlanden tegen het Hagsburgsche Rijk en daarbij ook te bedenken, hoe het in vele landen ter wereld, zelfs niet zeer ver van ons af, op dit moment nog hoogst onvoldoende is ingesteld met het in practijk brengen van deze eenvoudige waarheid.

Inderaad, de Heeren Zeventien, die deze instructie van 1632 vaststelden, spraken daarmede een gedachte uit van groot formaat. Het gaat hier om niet minder dan een gedachte welke

door
Mr W. G. PEEKEMA

Dr. van Mook, op 8 Mei te Batavia teruggekeerd, in gesprek met majoor-generaal Mansergh en air-commander Stevens.

Een der kranige Mariniers, die thans onder zoo buitengewoon moeilijke omstandigheden in Soerabaja dienst doen.

deel uitmaakt van de beginselen van den „rechtsstaat“.

Ook de „rechtsstaat“ is een van die dingen, welke wij telkens zijn tegengekomen; die zoo eenvoudig en „vanzelf sprekend“ schijnen — althans zoolang ze bestaan. Weinigen, die het voorrecht genieten onder de zegeningen van den rechtsstaat te leven, geven zich ooit rekenschap hoe broos het bestaan er van is en hoeveel inspanning en waakzaamheid geboden zijn om den rechtsstaat op te bouwen en in stand te houden. Op het oogblik, in Nederland, is de geestelijke atmosfeer vervuld van het verlangen, den rechtsstaat volledig hersteld te zien; wat het beteekent als de rechtsstaat teloor gaat, heeft Nederland in de afgelopen jaren aan den lijve ondervonden. Wat Indië betreft, kan men daaraan op het oogblik niet zonder ontzetting denken.

Wat verstaan wij onder het begrip van den rechtsstaat? En hierop volgt een tweede vraag: hoe stond het er mede in Indië?

Wat het wezen van den rechtsstaat betreft, is een korte doch volledige definitie niet te geven. Men kan daarover veel zeggen en schrijven en dat wordt dan ook hier te lande in toenemende mate gedaan. Doch het schijnt mij wel mogelijk enkele van de essentiële kenmerken van den rechtsstaat aan te geven.

Het eerste kenmerk is de verhouding van recht en gezag; zooals het is uitgedrukt door Struycken (Staatsrecht, pag. 309): „Het gezag staat niet langer als het recht van bepaalde personen buiten, boven de volksgemeenschap, maar is in allerlei vormen het resultaat van de het gemeenschapsleven beheerschende rechtsordering; het recht is niet langer het gevolg van het gezag, maar het gezag is het gevolg van het recht“.

Het tweede kenmerk is de uitoefening van het gezag, waarvoor ik mij beroep op Van Vollenhoven (Staatsrecht Overzee, pag. 218): „Geen gezag, dan gepaard aan een plicht tot verantwoording, die zich over den vollen omvang der gezags-oefening uitstrekt“.

Het derde kenmerk is, dat de tusschenkomst van den onafhankelijken rechter vereischt is bij de handhaving van voorschriften door straffen, in gevallen door den wetgever bepaald, zoodaende dat de rechter de macht heeft tot berechting van rechtsconflicten tusschen de individuen en de Overheid met dwingende kracht ook tegenover die Overheid.

Het vierde kenmerk is: de instandhouding van een zoodanige sfeer van orde en rust en van gehoorzaamheid aan de wetten door een iegelijk in den lande, dat de eerder genoemde drie

principes daarin tot bloei kunnen komen.

Het zijn zulke beginselen, welke elkaar aanvullen en op elkaar inwerken, die tezamen den rechtsstaat in stand houden. Ik zeide: zij vullen elkaar aan en daarmede bedoel ik het volgende. Er zijn gevallen denkbaar, waarin de normale, de dagelijksche rechtsorde zelve in haar geheel voorloopt, b.v. wanneer er sprake is van oorlogsgevaaren van gewelddadige omverwerping van het gezag waarop de rechtsorde berust of wanneer natuurrampen plaats vinden van een omvang, waardoor de maatschappij op haar grondvesten wordt geschokt. In zulke omstandigheden voorziet het recht in abnormale oplossingen tot handhaving van de orde, zooals door afkondiging van den staat van oorlog of van beleg, waarbij verscheidene stukken van het normale recht tijdelijk buiten werking worden gesteld en het militair gezag een groote vrijheid krijgt van handelen en regelen. In een land als Indië met zijn bijzonder kwetsbare maatschappelijke verhoudingen, ziet men dergelijke voorzieningen ook buiten het kader van den staat van oorlog of beleg, n.l. in de z.g. „exorbitante rechten van den Gouverneur-Generaal“, de bevoegdheid om bepaalde personen in het belang van de openbare rust en orde uit een streek te verwijderen of hun een verblijfsplaats aan te wijzen. Doch in den rechtsstaat worden zelfs dergelijke voorzieningen welke buiten de normale dagelijksche rechtsorde staan, opgevangen door het tweede kenmerk van den rechtsstaat, n.l. de verantwoordelijkheid, welke in het openbaar moet worden afgelegd voor al hetgeen op grond van deze rechten is gebeurd; m.a.w. dan geschiedt toch controle op de rechtmatigheid van de maatregelen op deze wijze. Wanneer wij nu Indië van voor den oorlog overzien en een antwoord verlangen op de vraag hoe het gesteld was met de vestiging en de voltooiing van den rechtsstaat aldaar, dan valt het antwoord uiteen in twee deelen, elk betreffende hebbende op een der twee sferen van de samenleving.

In de Westersche sfeer was de arbeid vrijwel voltooid. In de Oostersche sfeer was ons werk nog lang niet voltooid. De gedachte van den rechtsstaat is van aard en oorsprong een gedachte van het Westen. Zij wortelt in de diepste lagen van het rechtsphilosophische denken van het Westen; er zijn eeuwen van strijd en ontwikkeling noodig geweest om den rechtsstaat te verwezenlijken, zelfs in de meest geavanceerde Europeesche landen, zooals Engeland en ons land. Ik herinner in dit verband aan het contrast, dat tevoren werd geconstateerd tusschen de groote kenmerken van het Westersche en het Oostersche recht, de vrijheid van den individueelen mensch tegenover de gebondenheid der menschen. Ik herinner in de tweede plaats aan het feit, dat als gevolg van het traditioneele Nederlandsche beleid in Oost-Indië belangrijke deelen van de Inheemsche cultuur, met inbegrip van het recht en de organisatie der maatschappij, in leven zijn gebleven. In deze Oostersche sfeer de kiemen te leggen van den rechtsstaat en de plant behoedzaam op te kweken en te beschutten, was en is een van de moeilijkste taken voor het Koninkrijk. Het gaat hier om nieuwe geestelijke waarden met vèrstreckende en dieptastende werking, binnengebracht in een hecht georganiseerde Oostersche maatschappij, welker gezag en doelmatige ordening op geheel andere geestelijke fundamenten rusten dan de onze.

Flores door de K.N.I.L.M. uit zijn isolement verlost

door Maj. Dr. C. SCHOUTEN

Vóór den oorlog was het de K.P.M., die met haar tallooze lijnen een spinneweb over den archipel spande, waardoor het kleinste en afgelegenste plaatsje aan het wereldnet was aangesloten. Tengevolge van verschillende omstandigheden is dit althans voorloopig nog niet mogelijk. Er zijn gevallen, waarin deze pionierstaak thans, voorzover het post- en passagiersvervoer betreft, door de KNILM kan worden overgenomen, de voortvarende Indische luchtvaartmaatschappij, die door het stellen van idealisme naast koopmanszin blijk geeft te begrijpen, hoe haar taak aan de gewijzigde omstandigheden moet worden aangepast.

Het meest recente voorbeeld hiervan is wel, dat het eiland Flores op 27 Mei uit zijn isolement werd verlost en nu in de geregeld verbinding zal worden opgenomen. De eenige verbinding, welke Flores met de buitenwereld kende, was de radiografische met Koepang, terwijl er af en toe een boot uit Koepang het anker op de reede van Endeh uitwierp. Om de mogelijkheid tot geregeld contact te onderzoeken, werd op 26 Mei de eerste landing en wel door een DC-3 verricht. Het behoeft geen betoog, dat er in zulk een proeflanding groote risico's schuilen, gelegen in de onbekendheid met den toestand van het vliegveld en t.a.v. de houding van de bevolking. In het onderwerpelijke geval bleek de strip in goeden toestand, terwijl de houding van de bevolking zoodanig bleek te zijn, dat het lezen van het ambtelijke verslag van den piloot bepaald een genoegen is. Bij de landing stonden vele Flores-bewoners te wuiven. Onder hen trad er een naar voren, die er trotsch op was, dat het vliegveld, zij het onder dwang der Jappen, desalniettemin onder zijn toezicht was aangelegd. Bij deze korte kennismaking werd medegedeeld, dat men den volgenden morgen, den 27en, weer zou terugkomen. Dit geschiedde inderdaad en toen bleek reeds bij het rondcirkelen, dat er drommen menschen zich naar het vliegveld hadden begeven. Na de landing kwamen nog meer opdagen, terwijl de assistent-resident met standplaats Endeh (150 km van het vliegveld) als eenige Nederlander, met zijn auto ook was aangekomen. Het werd reeds spoedig duidelijk, dat er, niettegenstaande den uiterst korten tijd van voorbereiding, een grootsch welkomstfeest was voorbereid. In de onmiddellijke nabijheid van het vliegveld was een eerepoort opgericht, een bamboeloods was feestelijk versierd. Enige muziekcorpsen zetten aan de ontvangst luister bij, boven alles uit wapperde de Nederlandsche driekleur. De assistent-resident sprak een woord van welkom, de radjah werd aan de bemanning van het vliegtuig voorgesteld. Vervolgens werd een krijgscorps uitgevoerd, waarbij de aanvoerder de Nederlandsche vlag zwaaide. Bij het betreden van het loodsje werd het Wilhelmus door een vierstemmig mannenkoor ten gehore gebracht. Vervolgens hield een onderwijzer een welkomstrede in het Maleisch. Het feest werd voortgezet met volksdansen en muziek, waarbij opviel, dat er vele Hollandsche volksliederen op uitstekende wijze werden gespeeld.

Uit deze hartelijke ontvangst blijkt, hoe loyaal het volk van Flores ons gezind is, hetgeen trouwens ook tijdens de bezetting reeds was gebleken uit het feit, dat de bewoners met het lot onzer krijgsgevangenen op het eiland begaan waren en hen, zooveel zij vermochten,

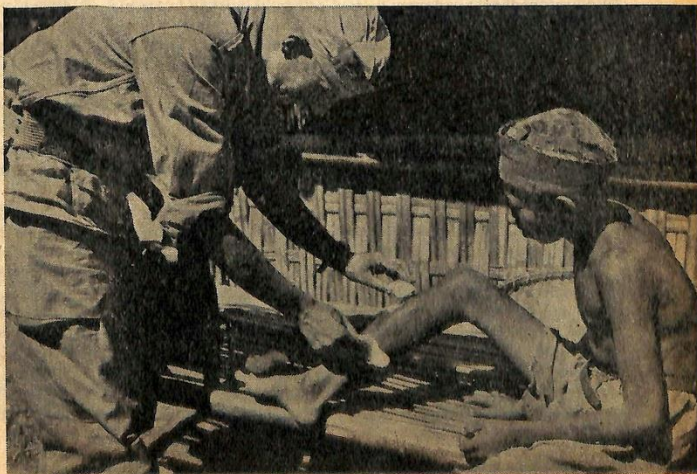
hielpen. Ook nu vertelde de radjah met trots hoe zij de Nederlanders in den opbouw zouden kunnen bijstaan, indien zij slechts van de producten van zijn land profijt zouden willen trekken. Het was dan ook een groote desillusie geweest, toen men, zoolang na de bevrijding en afgezien dan van de aanwezigheid van den assistent-resident, van den terugkeer der Nederlanders nog niets had kunnen bespeuren. Zoo is er nog niet één militair op het geheele eiland aanwezig! De beide landingen van het vliegtuig werden dan ook bijzonder gewaardeerd als middel om het nog niet geschokte vertrouwen te versterken; niet minder droeg daartoe de aan den radjah en dertig zijner volgelingen vervolgens aangeboden rondvlucht bij, na afloop waarvan de passagiers de machine zingend en enthousiast verlieten.

Na deze tegengeste onzerzijds, tevens een onderbreking van het feestprogramma, werd dit laatste voortgezet met een feestmaal en het uitspreken van verschillende toasten en wenschen, waaruit de voldoening sprak over het feit, dat een groot Nederlandsch toestel thans het eiland uit zijn isolement had verlost. Dit feit werd onderstreept door het inladen van de eerste vliegpost, waarmede tevens de officieele luchtverbinding van het eiland werd ingeluid. Ten slotte werden bij het vertrek van het vliegtuig Moeemere aan de bemanning eieren, levende kippen en pisangs ten geschenke aangeboden.

Zoo is het eiland Flores thans weer meer Nederlandsch geworden en telkenmale, wanneer de groote, zilveren vogel van de ondernemende KNILM op Flores zal neerstrijken, zal dat tot de verbeelding zijner bewoners spreken en bijdragen tot 't hebben van vertrouwen in de Nederlandsche kracht. En evenzovele malen zal de KNILM, die haar pionierstaak heeft begrepen, door het brengen van de Nederlandsche driekleur over de stranden van Flores, medewerken tot het herstel van het Nederlandsche gezag.

Brengt leden aan!

Nu voor Nederland en Indië alles op het spel staat, nu de ernstigste gevaren overwonnen moeten worden, doen wij een beroep op alle leden: „brengt leden aan!”

En dokter der Mariniers behandelt een zieken Javaan.

Bestuurszorg in en buiten Soerabaja

Van een
Correspondent

Ofschoon reeds spoedig na de instelling van de AMACAB te Soerabaja de stad administratief verdeeld en bestuurd werd in wijken, is men pas in de laatste weken zoover, dat gezegd kan worden, dat deze wijkorganisaties tot ambtelijk hanteerbare lichamen gevormd zijn.

Het kantoor voor Bevolkingszaken heeft de supervisie over de 29 wijken, waarin Soerabaja verdeeld is. Behalve de behartiging van de normale bestuurszaken heeft dit kantoor ook bemoeienis met de distributie, die via de wijkorganisaties geschiedt.

Het aantal inwoners, dat voor deze distributie geregistreerd is, bedraagt momenteel 211.791. De indeeling in wijken is geschied naar geografische ligging. In de wijkorganisatie is in geenlei opzicht raciaal onderscheid gemaakt. Men heeft hier b.v. geen verschillende, naast elkaar werkende distributie-apparaten, zooals in Batavia de distributie-toko's en distributiewarongs resp. voor Europeanen en Chineezers en voor Indonesiërs. Het wijkkantoor is tevens distributiekantoor voor iedereen inwoner in het wijk, hetzij Indonesiër, Chinees, Europeaan, Arabier, Ambonnees, enz. Ook de keuze van wijkleiders is niet bepaald door de overweging, dat in een bepaalde wijk een zekere bevolkingsgroep in de meerderheid is en daardoor een wijkleider uit die groep dient te worden aangesteld. Ook in dit opzicht geldt als criterium het meest geschikt te zijn voor de desbetreffende functie.

Meer dan honderdduizend Indonesiërs zijn in de stad teruggekeerd sedert de bezetting van Soerabaja en omgeving door de Britsche troepen. Het Indonesische inwonertal bedraagt thans 134.458.

Ook in de dessa's buiten Soerabaja zijn vele oorspronkelijke inwoners teruggekeerd, doch deze terugkeer wordt klaarblijkelijk belemmerd door de Indonesische troepen.

Tot 12 Maart j.l. was er buiten Soerabaja van georganiseerde bestuurszorg nog geen sprake. Op genoemden datum werd begonnen met den opbouw van de bestuursorganisatie buiten de stad en thans bestaan er vier districten onder districtshoofden, die zooveel mogelijk zelfstandig en op eigen initiatief hun bestuurstaak moeten uitoefenen. Deze vier districten omvatten 58 dorpen.

Van Amacab-wege wordt hulp verleend door verstrekking van (UNRRA) kleeren en medicijnen. De gezondheidstoestand van de bevolking buiten Soerabaja is ver beneden peil door de vier jaren Japansche verwaarloozing. Door den dienst Volksgezondheid zijn buiten de stad drie poliklinieken geopend, die een grooten toeloop hebben. Er bestaan voorts diverse andere plaatsen, waar de dessa-man medicijnen en verbandmiddelen verstrekt kan krijgen. Vooral aan verbandmiddelen bestaat een schreeuende behoefte. De militairen verleen hierbij zeer gewaardeerde hulp.

Het Hoofd van het kantoor voor Bevolkingszaken, mr. C. J. G. Becht, verklaarde naar aanleiding hiervan, dat er, in tegenstelling met de kwaadaardige geruchten daaromtrent, een zeer goede verstandhouding bestaat tusschen militairen en bevolking.

In de districten buiten Soerabaja zijn zes scholen geopend onder leiding van Indonesische onderwijzers. De toeloop van leerlingen is uitermate groot. In Wioeng steeg het leerlingenaantal in korten tijd van 13 tot 200. De leerlingen worden zooveel mogelijk van kleeren voorzien.

De voedseltoestand is op het oogenblik redelijk goed; men is overal bezig den oogst (padi) binnen te halen. In sommige dorpen is er kort voor den oogst even een voedseltekort geweest, doch de Amacab verstrekte toen gedurende deze periode voedsel. De oogstverwachtingen zijn overigens zeer

middelmatig. Hier en daar wordt van de bevolking padi opgekocht, waarbij personen, die meer dan één quintal padi verkoopen, als „inducement" een bonnetje krijgen voor verstrekking van textielgoederen.

Voorts wordt ook buiten Soerabaja door de Amacab klapperolie, klobot, suiker, zout, enz. gedistribueerd. De betaling kan zoowel in Japansch geld als in nieuw geld geschieden, waardoor de bevolking meer vertrouwen raakt met het nieuwe geld. Men schat de bevolking van het gebied buiten de stad, doch binnen de linies, op een totaal van 130.000 zielen.

Naar Nieuw Guinea.

De heer C. T. Berg, voorzitter van de Vereeniging „Grooter Nederland Actie" heeft van Nakorn Pathom in Siam uit wederom een Open Brief tot H. M. de Koningin gericht, waarin uitdrukking wordt gegeven aan de gevoelens welke thans in de Nederlandsche blijversgroep in Indië leeft.

Herinnert wordt aan de rede van 21 Mei 1946 van Dr. Van Mook, waarin gezegd wordt, „De Regeering zal hen, die door het leed van deze jaren zijn gegaan, niet vergeten. Ook wanneer zij zich in het Nieuwe Indonesië niet zouden thuis gevoelen, zal hun aanspraak op een nieuwe toekomst of een verdiende rust zoo goed mogelijk worden gehonoreerd".

Men spreekt de hoop uit, dat deze toezegging in een duidelijke politiek uitdrukking zou mogen vinden, doch daarop wordt een andere zinsnede in deze zelfde rede geciteerd, waarin Dr. Van Mook zeide: „Voor alle Nederlanders, die de gewijzigde verhouding begrijpen en aanvaarden, zal een passende plaats zijn, *evenredig aan de behoefte aan Nederlandsche hulp*".

De steller zet uiteen, dat dit aan de onzekerheid voor de Nederlandsche blijversgroep in Indië zeker geen eind maakt; hij geeft een scherp beeld van de positie, waarin de Nederlandsche blijvers in Indië thans verkeeren.

Ten slotte komt de steller tot de conclusie, dat Nieuw Guinea noodig is als gebied voor de Indische Nederlanders, welk land met de volken van de Groote Oost zal samenwerken in federatief verband en in vriendschap binnen het Rijksverband.

Bandoengsche Impressies.

Zinnen uit een brief uit Bandoeng van 2 Juni: Er zijn hier dagen waarin het leven volkomen primitief is. Negen maanden na de Japansche nederlaag leeft men hier dan aldus: Geen water, geen elektrische stroom, geen gas, weinig eten. De Engelschen gaan weg; de verdediging van Bandoeng wordt dan aan vier Nederlandsche bataljons toevertrouwd. Een rij van 30 enorme trucks werd koersachtig door Britsch-Indië geladen, waarbij groote hoeveelheden textielgoederen, radio's, fietsen en dergelijke mee gingen. Als de Japansche corveeërs weg gaan, staat te vreezen, dat de 836 arnmalige koeien, die in Lembang bij elkaar zijn gehaald, grootendeels afgemaakt zullen moeten worden, omdat er geen verzorgers voor het veer zijn. Dagelijks zie je aan den horizon flinke branden. Al maandenlang kregen wij geen versch geslacht vleesch. Een eendenei kost 80 cent Nicageld. Maar wij hebben een baboe. Zij wordt met de auto gebracht en gehaald. Het oogenschenlijk dwaze en ergerlijke feit, dat Nederlandsche autoriteiten in Bandoeng moesten vragen om eenige duizenden Jappen hier te houden, wordt veroorzaakt, doordat de extremisten de vele duizenden Indonesiërs, die uit Zuid-Bandoeng moesten vluchten, met geweld beletten terug te keeren.

De Javanen in Suriname

Onder bovengenoemd hoofd schreef Dr. Cool in het blad „Oost en West” van 15 Maart j.l., een artikel waarin hij wilde aantoonen de weinige drang tot meerderen welstand bij de Javanen in Suriname in tegenstelling bij de Chineezee en Britsch-Indiërs, terwijl zij allen dezelfde kansen zouden gehad hebben. Hieruit waren volgens Dr. Cool leerzame gegevens te putten ten opzichte van de toekomstmogelijkheden in Indonesië. Aangezien door het bovenstaande een verkeerd en naar mijn meening ongunstig beeld gegeven wordt inzake de Javanen van Suriname, zij het mij vergund te wijzen op het feit, dat de Javanen *niet dezelfde* kansen gehad hebben en dat er dus absoluut *geen enkele* conclusie te maken is ten opzichte van Indonesië.

Eerst kwamen de Chineezee in Suriname, daarna de Britsch-Indiërs en *toen* de Javanen. In het kort komt de ontwikkeling hierop neer, dat de paar Chineezee, na verloop hunner arbeid op de plantages, gezien de geringe toenmalige bevolking, zich gemakkelijk in den handel konden vestigen op de plantages en als klanten de aangevoerde Britsch-Indiërs kregen. Deze konden op hun beurt den plantage-arbeid aan de Javanen overlaten en zich eveneens op de plantages als winkelier vestigen of als kleine landbouwers. Gezien de toenmalige voedselpositie van Suriname konden deze landbouwers voor hun producten *zeer goede* prijzen maken en kwamen deze landbouwers tot welstand. Toen na verloop van den contracttijd de Javanen zich als landbouwers konden vestigen, bestond inzake de landbouwproducten voor de binnenlandsche markt reeds overproductie met als gevolg geringe geldelijke opbrengst. De bevolking werd niet meer uitgebreid, zoodat de kansen in den handel praktisch gesproken nihil waren. De plantages gingen achteruit met als gevolg drastische bezuiniging op het arbeidsloon. Het onderwijs werd de laatste tien jaren enorm ingekrompen en verslechterd, met een mooi woord betiteld als vereenvoudigd. Ook hiervan was de Javaansche bevolking het meest de dupe.

Dat de Javanen wel degelijk een grooteren welstand willen bereiken, blijkt uit hun opkomst van de laatste tien jaren (waarvan Dr. Cool geen getuige geweest is). Gezien de „late” kans, die zij gekregen hebben, is deze ontwikkeling natuurlijk nog niet zoo groot, doch over tien jaren zal dit zeker wel degelijk te merken zijn. Reeds nu vindt men Javanen bij de politie (niet alleen in de laagste rangen), bij het Ambtenaren-corps (tolken en Hygiënische Dienst) bij het Onderwijs. Er zijn er, die plantages gekocht hebben voor f200.000, mijn vervanger is een Javaan. Op Moengo zijn Javanen in het bezit van groote winkels. Er zijn autohouders enz. Als vaklieden zijn ze zeer gezocht, zoowel bij de Sur. Bauxiet Bedrijven als in Paramaribo. Deze vakarbeiders werken evenals andere arbeiders de vastgestelde tijden, ook van de gelegen-

heid van overuren maken zij een dankbaar gebruik. Bezoekten de woningen der Javaansche arbeiders b.v. op Moengo, dan zien wij radio's, naaimachines, grammofoons, fietsen, goede stoelen, tafels, bedden, klokken en ander meubilair; deze menschen hebben dus reeds een grooteren welstand bereikt. In de stad Paramaribo zijn reeds vele Javaansche handelaars (geen scharrelaars), terwijl op de stadsscholen vele Javaansche kinderen komen. Kortom, de vooruitgang is overal te zien.

In mijn 23-jarig verblijf in Suriname, waarin ik voornamelijk met Javanen gewerkt heb, heb ik deze menschen leeren waardeeren, zoowel als arbeider dan als mensch en mijn conclusie is, dat een Javaan onder *gelijke kansen* zich zeker wel wil en kan ontwikkelen en tot meerderen welstand wenschte te komen.

Zoodra zij uit het kampong-milieu zijn en grootere levens-eischen hebben leeren kennen, ontbreekt hun niet de lust en ijver om aan deze betere en grootere levens-eischen door het verkrijgen van meerdere kennis en arbeid te voldoen.

W. SELJEE

Marinier, in gevechten buiten Soerabaja gewond, wordt door zijn kameraden weggedragen

Irrigatie en Assaineering

Van een correspondent

De werkzaamheden van de Afdeling Irrigatie van de Openbare Technische Diensten te Soerabaja zijn momenteel beperkt tot het onderhoud van de sluizen in de Kali Brantas en het verrichten van voorbereidend werk voor lateren wederopbouw van den Dienst der Irrigatie.

Aan het eigenlijke irrigatiewerk kan momenteel nog weinig gedaan worden, althans niet systematisch. Wel worden regelmatig aanvragen ontvangen van kampong- en dessahoofden voor het bevoelen van sawahs en velden, waaraan men zooveel mogelijk tracht te voldoen, doch dit gebeurt niet op rechtstreeksche wijze. Waar men vroeger geschoold personeel had voor het opnemen van de behoefte aan bevoeiingswater en het regelen van de bevoeiing op de velden, kan men thans niet veel meer doen dan het rivierwater door middel van de sluizen op zoodanig niveau te houden, dat de bevolking zelf het water over haar velden kan leiden, Zulks geschiedt o.m. bij de sluizen op Goenoégsarie, even ten zuiden van Soerabaja.

Het behoeft geen verwondering te wekken, dat dit verdelven van het water over de sawahs momenteel niet op volkomen juiste technische wijze geschiedt, aangezien de rapporten hierover niet door speciaal voor dit werk opgeleide mantri's zijn opgemaakt, zooals vroeger geschiedde.

De diverse sluizen in de Kali Brantas zijn in zeer verwaarloosden staat aangetroffen en door het gebrek aan transport, koelies en materiaal en het voorgaan van meer urgente werken kan men momenteel slechts het hoogst noodige verrichten.

Door de Wonokromo-sluizen wordt het water op dusdanig peil gehouden, dat het vrij uit de rivier naar de waterzuiveringsinstallaties kan stroomen. Daalt het niveau, dan moet het water naar de installatie gepompt worden. Hiervoor is echter elektrische energie noodig. Ook is energie noodig voor de pompen, die het gezuiverde water door de leidingen naar de elektrische centrale Semampir persen. Het is een vicieuze cirkel: geen water, geen electriciteit; geen electriciteit, geen water. Het water moet echter in eerste instantie aanwezig zijn. De Kali Brantas kan dus met recht de levensader van Soerabaja genoemd worden.

De Afdeling Irrigatie heeft thans ook de assaineeringswerkzaamheden onder zich. Het betreft hier voornamelijk een gebied van eenige honderden hectaren ten noordwesten van Soerabaja. Dit gebied is doorkruist met goten, waarvan de bodem en wanden „bekleed” zijn met karangsteen. Zij monden uit op z.g. afwateringsboezems. Een systeem van automatisch sluitende sluisdeuren zorgt er voor, dat de opkomende vloed niet in dit gebied kan stroomen. Onder de Japannezen is ook hieraan niets gedaan, zoodat het geheele gebied in een staat van volkomen verwaarloozing verkeert, terwijl een aantal goten met aarde is dichtgegooid. Intusschen zijn de noodige werkzaamheden voor het schoonmaken van dit gebied reeds verricht. Men stuit ook hier op de moeilijkheid van arbeiders. De bevolking van deze streek prefereert het meer lucratieve visscherijbedrijf, nu dit weer betrekkelijk veilig uitgeoefend kan worden, boven het daglooners bestaan. Enkelen hunner wagen het zelfs des nachts naar den overwal te gaan om versche levensmiddelen e.d. over te smokkelen.

De dooplichtigheid van de nieuwe D.C.-4 „Paramaribo”, waarmede de K. L. M. de luchtverbinding Nederland-West-Indië heeft geopend.

Oost is Oost en West is West...?

Kort geleden is het nieuwe Twentsche vliegveld te Enschedé ingewijd. Een der feestredenaars merkte daarbij als een verheugend feit op, dat Oost- en West-Nederland daar elkaar de hand reikten, zoodat Kiplings bekende uitspraak: „Oost is Oost en West is West en nooit zullen die twee elkaar ontmoeten dan op den dag des oordeels” voor dit geval gelukkig niet opging. Maar slechts de eerste paar regels van Kiplings vers werden aangehaald. Want de begaafde dichter, de groote kenner en vriend van het Oosten heeft in dat vers *juist het tegenovergestelde betoogd!*

Ik haal ten bewijze het volledige vers aan. De vertaling is ontleend aan een radiorede voor Herrijzend Nederland door den bekwamen bestuursambtenaar Dr. Fris. De vertaling luidt woordelijk:

„Oost is Oost en West is West en nooit zullen die twee elkaar ontmoeten, dan op den dag des oordeels, maar er bestaat *geen* Oost en *geen* West, *geen* grens, *geen* ras, *geen* onderscheid door geboorte of stand, wanneer twee *sterke* persoonlijkheden elkaar ontmoeten, ook al zouden ze van het uiterste puntje van den aardbol samenkomen!”

Dr. Fris voegde er o.m. aan toe: „Als sterke Nederlanders en Indonesiërs elkaar in een vrij Indië de hand weer reiken, elkaar vinden, samen de hand aan de ploeg slaan, tezamen opbouwen wat er in den gruwelijken oorlog moedwillig is verwoest en te gronde gericht, dan bestaan er geen verschillen meer, vallen ze weg”.

Het onvolledig citeeren van Kiplings diep gevoelde vers heeft in de laatste tientallen jaren ten opzichte van het „Verre Oosten” tot berusting geleid, tot onthouding waar actie geboden was; het heeft onderlinge waardeering tegengewerkt, vooral in de tegenwoordige moeilijke tijden zoo schadelijk voor onderling juist begripen!

Dr. H. F. TILLEMA

Voorloopige Gemeenteraad te Koepang.

Een correspondent meldt ons:

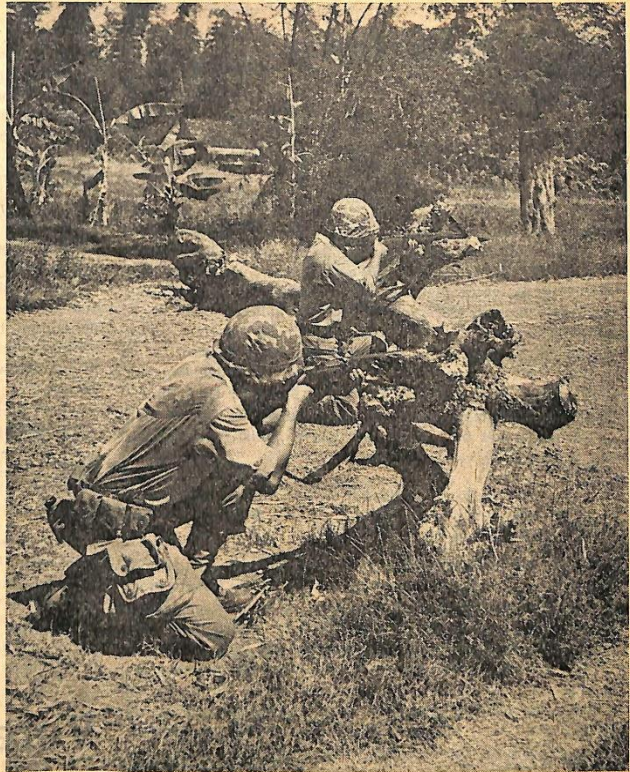
Zooals bekend waren door den oorlog verschillende plaatsen in zelfbestuursgebieden in de buitengewesten geen territoir van het betrokken zelfbestuur, maar van het gouvernement. Dit zijn de z.g. vierkante palen te Pontianak, Samarinda en Koepang. Als uitvloeisel van het streven om de bevoegdheden der zelfbesturen te vergrooten werd bij Gouvernementsbesluit van 6 Februari j.l. bepaald, dat deze vierkante palen worden teruggegeven aan de zelfbesturende landschappen. Verder is de mogelijkheid geopend bij Gouvernementsbesluit van 9 April om voor steden, liggende binnen die vierkante palen, z.g. zelfbestuurs-Stadsgemeenteraden in te stellen. Deze hebben het bijzondere, dat in een dergelijken raad zelfbestuurs-onderhoorigen en gouvernementsonderhoorigen op voet van gelijkheid samenwerken en dus ten aanzien van de huishouding der gemeente aan dezelfde bepalingen onderworpen zijn. Het zelfbestuur van Koepang heeft bij besluit van 31 Mei de teruggave van de vierkante paal te Koepang aanvaard en tegelijkertijd een voorloopigen Stadsgemeenteraad ingesteld, die is te beschouwen als een voorlooper van den definitieven Stadsgemeenteraad, die zal kunnen werken als de stad weer is opgebouwd.

De taak van den voorloopigen raad zal bestaan uit het behartigen en voorstaan bij de bevoegde autoriteiten van de belangen van alle personen, die onder normale omstandigheden zouden worden aangemerkt als inwoners van de stad Koepang.

De raad bestaat uit ten hoogste 27 leden, zijnde de hoofden van de in de stad gelegen kampongs, zoodat de vertegenwoordigers van verschillende bevolkingsgroepen en politieke partijen.

De instelling van dezen raad beteekent voor Timor de eerste stap op den weg naar grooter zeggenschap van de bevolking.

Mariniers opgesteld in het grensgebied buiten Soerabaja, dat zij tegen extremisten beschermen

Aan de leden

Berg dit blad niet op, werp het niet weg, doch geef het aan vrienden en kennissen ter lezing. Indien U aan vrienden en anderen een exemplaar ter kennisname wilt zenden, gelieve U dit op te geven aan het Hoofdbestuur Den Haag, gratis toezending volgt.

Boeken over Indië

Mr. B. ter Haar Bzn.: *Beginselen en stelsel van het Adatrecht. Ongewijzigde 2e druk. J. B. Wolters, Groningen, 1946.*

„Op 19 April 1941 is Ter Haar in een Duitsch concentratiekamp overleden. Zijn wetenschappelijk werk bleef onvoltooid. Zijn maatschappelijk werk voor het hoge goed der rechtsbeveeling staat in den storm van een politieke en sociale omwenteling. Ik vrees niet, dat ze verloren zullen gaan. Hun zuiverheid, hun kritisch gehalte, hun werkelijkheidszin waarborgen daartegen. De arbeid noch de mensch Ter Haar zullen uit de cultuurgeschiedenis van Indië zijn uit te delgen“.

Aldus Prof. Logemann in een voorwoord voor den tweeden druk van het bekende werk van wijlen Prof. Ter Haar. Inderdaad is het uitermate nuttig, dat van deze studie, die zoo diep doordrong in het inheemsche rechtsleven, juist in dezen tijd een nieuwe druk verschenen is.

Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn: *Het aandeel van Dr. Van Mook. — W. P. van Stockum en Zn., Den Haag, 1946.*

In deze brochure tracht Dr. Feuilletau de Bruyn aan te toonen, dat Dr. Van Mook in groote trekken op de hoogte moet geweest zijn van hetgeen zich op Java op politiek gebied afspeelde. De auteur vraagt of het kabinet te Londen tijdig door Dr. Van Mook werd voorgelicht en noemt het antwoord op die vraag een staatsbelang. De brochure bevat verder talrijke gegevens over de gebeurtenissen op Java tijdens de Japansche bezetting en over de gebeurtenissen in de periode die daarop volgde. Een aantal opmerkelijke foto's ontleend aan Indonesische periodieken, illustreert het betoog. Voorin staan de foto's waarop Soekarno den Japanschen premier Tojo bij zijn bezoek aan Java de hand schudt en die waarop een aantal volksleiders Tojo met opgestoken arm begroeten, waarbij zij riepen: „Banzai Dai Nippon“.

Mr. W. H. J. Elias: *„Indië onder Japanschen hiel“.* W. van Hoeve, Deventer, 1946.

Een uitermate belangrijk boek. Dit is het eerste grootere verhaal over het leven in Indië tijdens de Japansche bezetting. Het trieste relaas is goed beschreven. Wat vooral treft is het feit, dat hoewel het gansche forsch boek een triest relaas vormt van rechteloosheid, rechtsverkrachting, diefstal, bedrog, mishandeling en moord door de Japanners, het uiterst sober en beheerscht geschreven is. Juist deze strakke zelfbeheersching, welke den schrijver nimmer verlaat, geeft het boek een sterk overtuigende kracht. Het is alsof Mr. Elias zich tot taak heeft gesteld met strakke nauwgezetheid een stipt en nauwkeurig verslag te geven van drie en een half jaar ellende en vernedering. Het beeld is hierdoor scherper geteekend dan het geval geweest zou zijn, wanneer de auteur zich had laten gaan op den stroom van verbittering en verontwaardiging, die hem zeker hebben bezield. Even sober en treffend zijn de illustraties, door W. S. Bitter en Pim van Boxel.

Dit boek vormt trieste lectuur. Het kan zeker nog niet raken aan de grootschheid van de tragedie, die zich in Indië heeft afgespeeld. Die zal eerst later moeten groeien en rijpen, wil zij voortgebracht kunnen worden. Een ieder echter die zich een voorstelling wil vormen van hetgeen in Indië onder de Japansche bezetting geschiedde, en dat moet ieder zijn, die zich een oordeel wil vormen over hetgeen thans in Indië geschiedt, zal van dit voortreffelijke boek moeten kennis nemen.

Ds. H. van den Brink: *„Een eisch van recht“.* Uitgeverij Kirschner, Amsterdam, 1946.

Met een voorrede van Prof. J. H. Bavincx en met een aanbeveling van een aantal predikanten, betoogt Ds. Van den Brink, dat men als Christen en als Nederlander er van overtuigd moet zijn, dat in den roep om de liquidatie van de koloniale verhouding, d.w.z. dat in de vraag om nu daadwerkelijk te mogen beschikken over eigen lot, Indonesië tot Nederland komt met een eisch van recht.

Mr. D. J. Jongeneel: *„Het spel, dat met Indonesië gespeeld wordt“.* W. P. van Stockum en Zn., Den Haag, 1946.

Mr. Jongeneel ziet de situatie in Indië donker in; hij betoogt, dat in Indië te midden van 'een vreeselijke terreur en een laaghartig gijzelaarsstelsel onafgebroken werd geconfereneerd met een zeer kleine groep, waarvan de eerste collaborateurs de leiding hebben. De kans op een goed einde komt den schrijver gering voor. De eenige kans schijnt hem nog te liggen in een nieuwe regering, hij concludeert: de wereld roept ach en wee over de Duitse gruwelen; in Neurenberg wordt daarvan een schier eindeloze reeks tafereelen opgehangen, maar de wereld blijft er gansch onbewogen bij dat zelfder tijd op Java toestanden blijven voortduren, die in wreedheid die der Duitse concentratiekampen evenaren.

Tineke Horman-de Vries: *„Nederland helpt Indië“.* Erven A. de Jager, Groningen, 1946.

Een bundeltje ongeunstelde, simpele verhaaltjes van het Indië vóór 1941, dat wij nu wel het oude Indië moeten noemen. Voor wie Indië niet kent, geven zij wel een vriendelijk beeld van het Indische leven; voor wie Indië wel kent, roepen zij weemoedige herinneringen op. Daar de geheele opbrengst strekt ten bate van het Comité Nederland Helpt Indië, moet men dezen bundel vele lezers toewenschen.

Vereenigingsnieuws

1. Vacature.

Eerlang komt de betrekking van Directeur (Directrice) van het Tehuis voor Ned.-Indische bedienden „Persinggahan“ vacant. Gehuwde gegadigden, liefst zonder — althans niet inwonende — kinderen, kunnen hun sollicitaties richten tot den Raad van Beheer van genoemde inrichting, p.a. het algemeen secretariaat van „Oost en West“, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage. Volledige kennis van Maleisch vereischt, terwijl kennis van Javaansch, Soedaneesch en eventueel andere Indonesische talen tot aanbeveling strekt.

2. Toezending Orgaan.

Nogmaals wordt er op gewezen om, teneinde onnodig administratiewerk te voorkomen, bij adresverandering zoowel het oude als het nieuwe adres op te geven en dit zoo mogelijk in blokletters te doen. De afdelingssecretarissen worden verzocht bij opgave van leden, die van andere afdelingen komen, tevens te vermelden van welke afdeling zij afkomstig zijn.

Wij maken er de leden opmerkzaam op, dat er enkele weken moeten verlopen alvorens het orgaan aan het veranderde adres kan worden gezonden.

Dat enkele leden niet regelmatig het orgaan ontvangen, is te wijten aan de adresseer-inrichting, die wegens een tekort aan personeel, niet kan werken zoals het behoort. De aandacht wordt er ook op gevestigd, dat door evacuatie van vele leden de leden-administratie een volkomen wijziging heeft moeten ondergaan.

3. Het ledenaantal.

Het ledenaantal, inclusief buitengewone leden, begunstigers en abonneés, (behalve Ned.-Indië en Suriname) bedroeg op 27 Juni 1946: 12726.

4. Financiën.

SALDI-BALANS PER 31 MEI 1946

Effecten	f 12.792,50	Kapitaal	f 12.635,76
Nederl. Handel Mij., vrije rekening . . .	f 8.427,10	Obligatieleening . . .	f 625,—
Nederl. Handel Mij., geblokk. reken. . .	f 11.061,01	Debiteuren en cred. . .	f 9.640,06
Nutspaarbank . . .	f 5.197,72	Gelden t. dozzend. . .	f 3.216,90
Postch. Girodienst . . .	f 8.631,49	Saldi vorige jaren . . .	f 11.087,01
Kas	f 860,34	Saldo exploitatie- rek. ult. Mei '46 . . .	f 10.665,93
Inventaris	f 900,50		
	<u>f 47.870,66</u>		<u>f 47.870,66</u>

N.B. Dit creditsaldo bestaat hoofdzakelijk uit de voorschotten op de afdracht '46 van de afdelingen aan het hoofdbestuur, waaruit de exploitatie wordt bekostigd.

5. Vacantie.

Het algemeen secretariaat van het hoofdbestuur, Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag, sluit van 12 Augustus '46—2 September '46. Wij verzoeken den afdelingssecretarissen en den leden hiermede zooveel mogelijk rekening te willen houden.

In verband met het bovenstaande zal ons orgaan in de maand Augustus maar éénmaal verschijnen.

Aan de leden, ressorteerende onder afdeling 's-Gravenhage wordt medegedeeld, dat het bureau van de afdeling, Laan van Meerdervoort 1, 's-Gravenhage, dienzelfden tijd gesloten zal zijn.

6. Beroep op de leden.

In nr. 11 van ons orgaan werd een beroep op de leden gedaan om een vrijwillige bijdrage te storten op onze post-rekening no. 14574. Aan degenen, die aan dien oproep gevolg gegeven hebben, onzen hartelijken dank! Bij hen, die dit nog niet gedaan hebben, dringen wij er ten eerste op aan, alsnog eene bijdrage te storten, teneinde het orgaan te kunnen financieren. De kosten van het orgaan bedragen per lid f 2,60. Hierbij moet nog gevoegd worden de bureaustkosten van het algemeen secretariaat, zoodat het orgaan aan het hoofdbestuur per lid en per jaar komt op f 3,85. Het hoofdbestuur ontvangt van de afdeling, waaronder het lid, dat f 5,— contributie betaalt, ressorteert, een afdracht van gemiddeld 40% van f 5,—, d.i. f 2,—. U kunt hieruit zelf de noodige conclusie trekken.

7. Bijzondere mededeeling:

Het verheugt ons te kunnen berichten, dat bij beschikking van den Minister van Financiën, dd. 12 Juni 1946, aan de Koninklijke vereeniging „Oost en West" te 's-Gravenhage is toegestaan bijdragen uit geblokkeerde rekeningen te ontvangen.

Heden vtingen wij het bericht, dat in den leeftijd van 54 jaar, kalm en onverwacht is overleden onze Zoon, Vader, Broer en Zwager

Mr. Dr. Teunis Cornelis Lekkerkerker

Voorzitter van den Raad van Appèl te Makassar,
Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Echtgenoot van CH. M. LOS

Amsterdam:

A. M. LEKKERKERKER-LEKKERKERKER
G. M. LEKKERKERKER

Wageningen:

C. F. LEKKERKERKER

Hilversum:

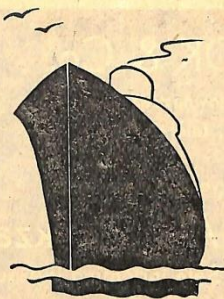
C. M. LEKKERKERKER
L. M. S. LEKKERKERKER-DE JONG

Amsterdam:

Mr. Dr. E. C. LEKKERKERKER

Eenige en algemeene kennisgeving

24 Juni 1946

Aanvaard de reis naar de tropen niet
alvorens Uw leven verzekerd te hebben
bij de Maatschappij, die in de Indische
Verzekeringwereld de belangrijkste
plaats inneemt:

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ.

NILLMIJ VAN 1859

Paleisstraat 9, Telef. 117240, Den Haag

Bankierskantoor M. de Jong & Zn.

Directeuren:

Dr. JOS. JANSSENS, Drs. H. C. DE LINT

MOLENSTRAAT 15a,
DEN HAAG

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

Prinsengracht 677, (tel. 33914) : **Mr A. de Bruin**

Doctorandus Ned.-Indisch Recht
Gep. N.I.—Hoofdambtenaar

JURIDISCHE BIJSTAND.

BEHEER VAN BEZITTINGEN.

Samenwerking met „Nederland helpt Indië" en
N.I.B.E.G. en met gerenommeerde Advocaten-, Notaris-
en Accountantskantoren in Nederland en Indië.

Bezoeken van buiten Amsterdam
gewenscht tijdig aan te kondigen.

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*

DEN HAAG

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten in het verre Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad al te sluiten (door f 6,— te storten op gironummer 14574 van Oost en West) ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt. Adresseering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Bontmantels

Veulen, Kalf, Persianer,
Mol, Persianer-Patte,
Lapin, 1946 Chevette

Ook groote sortering
in $\frac{3}{4}$ Mantels

Zilvervossen - Martercolliers

Zomerprijzen

PEPERZAK beheerscht 't vak
Edisonstraat 126, Tel. 336665, Den Haag

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

De cursus

voor mannen en vrouwen met durf- en doorzettingsvermogen per maand f 6,—

Hogere Alg. Ontwikkeling

104 lessen in: geschiedenis, kunstgeschiedenis, literatuur, sociologie, economie, Godsdiensten, mythologie, muziekgeschiedenis, rechtskennis, wijsbegeerte, psychologie, rhetorica, staatsinrichting.

EEN CURSUS
VAN BESCHAVING

Vraagt
prospectus

O.W. 11

USCLUBWEG 20
DEN HAAG
Tel. 773224
Na 6 uur tel. 181221

Oost West - Thuis Best

met *Jamin* 't allerbest!

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

De EFFECTENHANDEL herleeft!

Met het geven van advies inzake belegging van gelden en het uitvoeren van effectenorders belast zich gaarne de

DE NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

Hoofdkantoor: Amsterdam - 70 kantoren in Nederland

ER IS
MAAR
EEN

Klokken-Dokter

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129

Telefoon
2 nummers
33.38.69
33.79.26

met de *grootste reparatie-inrichting*
op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelsche tafclklokken met maan en datum, Friesche klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, scheepjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

ALLE ONDERDEELEN VOORRADIG

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

**KOLEN
KEMELING**

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eef

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereeniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

POSTZEGELS VEILINGEN

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Restaurant

SAUR

Annex

Oester- en Snackbar

Lange Voorhout 51 Den Haag,
Telefoon 116020

Unox

fijnste
vleeschwaren

VA 0365

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

■ HOLLAND

■ OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT
alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd